

Metody badawcze w socjologii

- **Metody badawcze w socjologii**

- Socjologowie nie tworzą tylko teorii dotyczących społeczeństwa, ale przede wszystkim badają je
- Różne aspekty życia społecznego bada się przy użyciu różnych metod socjologicznych

- Badanie socjologiczne, jak inne badania naukowe, podlega określonym zasadom i regułom
- Każda z metod socjologicznych ma własne, określone i sformalizowane zasady
- Socjolog powinien przestrzegać tychże zasad, jeśli chce, aby przeprowadzone badanie było poprawne metodologicznie i socjologicznie „ważne”

Projekt badań – etapy procesu (reguły ogólne)

- Proces badawczy obejmuje siedem kroków, zgodnie z uznanym schematem, w którym każdy etap poprzedza i jest logicznym warunkiem następnego
 - Etap pierwszy: określenie celu badań
 - Etap drugi: konceptualizacja

- Projekt badań – etapy procesu (reguły ogólne) – ciąg dalszy
- Etap trzeci – wybór metody badawczej

- Projekt badań – etapy procesu (reguły ogólne) – ciąg dalszy
- Etap czwarty – operacjonalizacja
- Etap piąty – dobór próby

- Projekt badań – etapy procesu (reguły ogólne) – ciąg dalszy
- Etap szósty – przetwarzanie danych
- Etap siódmy - analiza

Zastanów się...

- Czy socjologowie mają do dyspozycji różne metody badawcze?
- Jakie musi być badanie socjologiczne, aby było poprawne i ważne?
- Jaka jest różnica pomiędzy „operacjonalizacją” a „konceptualizacją”?

- Ważnym elementem badań jest ich ocena. Badania socjologiczne, na poziomie ogólnym i szczegółowym, powinny spełniać standardy:
 - precyzji i poprawności
 - rzetelności
 - trafności

- Dobór próby:
 - Probabilistyczny
 - polega na dobraniu „próby losowej” z listy zawierającej nazwiska wszystkich członów badanej zbiorowości, opartej na rachunku prawdopodobieństwa
 - Nieprobabilistyczny
 - jest wykorzystywany w badaniach konkretnych, wybranych przez badacza grup

- Dobór nieprobabilistyczny, czyli nielosowy. Wyróżnia się cztery typy doboru nielosowego.
 - dobór oparty na dostępności badanych
 - dobór celowy
 - metoda kuli śnieżnej
 - dobór kwotowy

- Dobór probabilistyczny, czyli dobór losowy, pozwala na przebadanie większych grup ludności, dzięki czemu socjologowie uzyskują dokładny, statystyczny obraz badanej społeczności.
- Wylosowana przez badacza grupa musi być reprezentatywna
- W losowaniu, opartym na rachunku prawdopodobieństwa, wykorzystywane są operaty losowania

- Schematy losowania:
 - prosty dobór losowy
 - dobór systematyczny
 - dobór warstwowy
 - dobór grupowy (próba gronowa, wiązkowa)

Zastanów się...

- Na podstawie jakich trzech kryteriów ocenia się badania socjologiczne?
- Wyjaśnij, co oznacza pojęcie „badania losowe”.
- Na czym polega metoda „kuli śnieżnej”?

Metody jakościowe i ilościowe

- W socjologii wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe
 - Metody ilościowe, np. sondaż społeczny, dostarczają informacji o ilości, częstości, w wyniku ich zastosowania badacz otrzymuje dane liczbowe
 - Metody jakościowe wykorzystywane w badaniach służących zrozumieniu i wyjaśnianiu postaw czy zachowań ludzi

Metody jakościowe

- Eksperyment – wykorzystywany w mikrosocjologii i psychologii społecznej
- Eksperyment polega na celowym wprowadzaniu zmiany i obserwowaniu jej skutków. Służy testowaniu hipotez.
- Trzy elementy eksperymentu:
 - Stymulacja
 - Kontrola
 - obserwacja

- Wyróżniamy dwie grupy schematów eksperymentalnych:
 - klasyczne, oparte na kanonach J. S. Milla, szczególnie na kanonie jedynej różnicy
 - Wypracowane przez Fischera schematy pozwalające na badanie równoczesnego wpływu wielu zmiennych
 - ograniczenia eksperymentowania

- Metoda terenowa – jej twórcą był B. Malinowski, wybitny polski antropolog
- polega na tym, że na pewien okres czasu badacz staje się członkiem jakiejś grupy i angażuje w życie grupowe
- Badania terenowe nie przynoszą danych w postaci liczb, na których dokonuje się analiz statystycznych, czy demograficznych, służą przede wszystkim **poznaniu i zrozumieniu badanego zjawiska.**

- Metoda terenowa opiera się na obserwacji. Wyróżniamy kilka rodzajów obserwacji:
 - Obserwacja uczestnicząca
 - Obserwacja jawna
 - obserwacja ukryta
- Drugim elementem metody terenowej są wywiady – rozmowy z badanymi

- Badania fokusowe zogniskowane wywiady grupowe, polegają na obserwowaniu oraz przeprowadzaniu wywiadów z celowo wybraną grupą osób w laboratorium
- Badania fokusowe są najczęściej wykorzystywane w badaniach marketingowych
- Fokusy nie służą rozumieniu i wyjaśnianiu rzeczywistości społecznej, ale przede wszystkim eksploracji

Pytania sprawdzające

- Sondaż społeczny jest przykładem metody ilościowej czy jakościowej?
- Czy socjologowie przeprowadzają eksperymenty?
- Na czym polega metoda terenowa?
- W jakiego rodzaju badaniach najczęściej stosuje się fokusy?